

Täysistunto

Torstai 22.11.2018 klo 16.00—19.08

2.4. Suullinen kysymys Jemenin avustusrahoituksen lisäämisestä (Hanna Sarkkinen vas)

Suullinen kysymys SKT 190/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tähän aiheeseen on myös vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kysymys. Edustaja Sarkkinen.

Keskustelu

16.41 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää päätöksistä lopettaa asevienti Jemenissä sotiville saudiliittouman osapuolille, ja toivon, että se koskee myös voimassa olevien lupien mukaista asevientä.

Arvoisa puhemies! Suurimman hinnan Jemenin kriisistä maksavat naiset ja lapset. Kymmenentuhannet lapset ovat kuolemassa nälkään, ja nälänhädän lisäksi naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Lapsiavioliittojen määrä on lisääntynyt 66 prosenttia, ja Jemenissä on 1,1 miljoonaa vakavasti aliravittua raskaana olevaa naista, jotka eivät saa myöskään terveyspalveluita.

YK:n väestörahoisto UNFPA on ilmoittanut marraskuun alussa, että se tarvitsee välittömästi lisärahoitusta Jemenin tilanteeseen paikkaamaan Yhdysvaltojen jättämää rahoitusvajetta sekä vastataksaan syvenevään kriisiin. Toivoisin ja kysyn nyt: aikooko hallitus lisätä apua Jemenille ja olla täyttämässä UNFPAn ja monien muiden avustusjärjestöjen akuuttia rahoitusvajetta?

16.42 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuten jo äsken totesin, systeemiin toimii niin, että yleensä nämä järjestöt pyytävät rahaa nimenomaisesti niihin hankkeisiin, ja kuten hyvin tiedätte, Suomi on yksi UNFPAn suurimmista rahoittajista. Meillä on hyvin läheinen yhteistyösuhde. Me tiedämme, että tarve on valtava, mutta me emme tiedä niitä todellisia summia. Se, mitä tämän vuoden tarpeesta voidaan sanoa, on, että lähes 80 prosenttia siitä tarpeesta on kylläkin pystytty tyydyttämään, kun puhutaan rahoista, mutta viime aikoinahan siinä on ollut ongelmana se, että näitä kaikkia avustuksia ei ole pystytty saamaan perille, koska siellä ovat olleet sotilaalliset joukot kiinni YK:n varastoissa.

16.43 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On erittäin hyvä, että asia on nyt esillä ja meillä on tässä salissa suuri yksimielisyys siitä, että konflikti pitää saada loppumaan. Tämä on erittäin monimutkainen konflikti siinä mielessä, että kyynisesti käytetään Jemeniä — jemeniläisiä lapsia, naisia — uhreina, kun siellä tais-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

tellaan tämmöistä proxy-sotaa Iranin toimesta, Saudi-Arabian toimesta, Arabiemiraattien toimesta.

Luojan kiitos, ja poliittisen päätöksenteon kautta ja kansainvälisen paineen kautta, nyt on myös suurvallat saatu reagoimaan. Jos tästä vielä saataisiin YK:n turvaneuvoston yksimielinen päätöslauselma, niin se veisi asiaa eteenpäin, koska YK:n yksimieliset päätöslauselmat turvaneuvostossa sitovat kaikkia jäsenmaita toisin kuin se, jos tehdään yleisiä päätöslauselmia ilman, että niillä on turvaneuvoston suojaa. Ja kaikessa karmeudessaan tämä Khashoggin murha on luonut sellaisen aikaikkunan, [Puhemies koputtaa] että nyt voidaan toimia ja nyt pitää toimia.

16.44 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin hyvä, että Jemenin karmeasta tilanteesta puhutaan täällä salissa. Humanitääriseen apuun liittyvät todella nämä perillemenon ongelmat, saarretut satamat ja se, että siellä on pommitusten alla siviiliväestöä, jolle ei ole pystytty toimittamaan apua, lapsia ja naisia. Myöskin toimittajilla on ollut erittäin vaarallinen tilanne työskennellä Jemenissä, eli emme tiedä senkään vuoksi kaikkea, mitä siellä on tapahtunut.

Toinen asia, asevientä. On erittäin hyvä, että hallitus on nyt tullut siihen lopputulemaan, että sekä Saudi-Arabian että Arabiemiraattien kautta sotanäyttämölle Suomestakin kulkeutuvien aseiden reitti pitää pysäyttää. Ei voi enää lisätä aseita siihen sotaan työntää.

Mutta kysymykseni on ministeri Soinille tästä hyvästä uutisesta, että Tukholmassa, Ruotsissa, voisivat alkaa neuvottelut YK:n pääsihteerin erityisedustaja Martin Griffithsin johdolla. Neuvotteluissa usein tarvitaan tarjouksia rauhanturvasta, siviilikriisinhallinnasta ja muuta. Onko EU:ssa tai Pohjoismaiden kesken keskusteltu siitä, mitä Suomi voisi tehdä?

16.45 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suomi on luvannut kaiken mahdollisen apunsa, jos sitä meiltä pyydetään. Me tiedämme ja hyvin henkilökohtaisesti tiedän, että meillä on tässä maassa kelpoja rauhanvälityksen toimihenkilöitä, kuten esimerkiksi erityisedustajanani toiminut kansanedustaja Haavisto tai tällä hetkellä erityisedustajanani toimiva edustaja Urpilainen. Suomi on valmis, totta kai, olemaan kaikin tavoin apuna ja mukana, jos kutsu tulee. Kaikista tärkeintä on kuitenkin se, että me olemme saaneet yhdessä tämän asian liikkeelle myös EU-tasolla ja Ruotsi, joka on meidän hyvä yhteistyökumppanimme, fasilitoi tätä tapaamista. Se takaa myös meille hyvän tiedonsaannin, koska meillä on hyvät välit ja tietojenvaihtoyhteydet Ruotsin kanssa.

16.46 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hienoa, että jonkinlainen valo näkyy tunnelin päässä, ja jos mahdollista, todellakin saataisiin Jemenissä rauhanprosessi alkuun.

Humanitääristä apua, kuten täällä on todettu, tarvitaan ilman muuta sinne lisää, ja aivan olennainen asia on tuo Hodeidan satama. Sehän ei nyt ole voinut toimia, eli avustuskuljetukset eivät ole menneet perille, koska sataman ympäristössä on kaiken aikaa taisteltu. Onko nyt mahdollista siis sekin, että tämä Hodeidan satama saadaan siihen käyttöön, mihin se on tarkoitettu, ja jo olemassa olevat avustuskuljetukset saataisiin perille tavattoman suuren joukon kärsimyksen lieventämiseksi?

16.47 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Juuri sen takia on nyt niin tavattoman tärkeää, että tämä tulitauko kestäisi ja että kaikki osapuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

let siihen sitoutuisivat, koska juuri tämä mainittu Hodeidan satama, johonka edustaja Paloniemi viittaa, on tavallaan se portti, jota kautta apua saadaan perille. Ikävä kyllä tällä alueella on aika monta joukkiota, joita sitten eri valtiot rahoittavat, ja sen takia olisi ensiarvoisen tärkeää, että hyvin toiminut erityisedustaja Martin Griffiths saisi kaikki osapuolet tulemaan paikalle ja saisi kaikki osapuolet sitoutumaan tähän, sillä jos näin ei käy, niin silloin ne avustuskuljetukset, jotka tulevat, eivät ole täydessä turvassa. Sen takia tämä tulitauko ensin ja sitten kaikkien sitoutuminen ja kaikkien osallistuminen rauhanprosessiin — ja etenkin myös naisten, koska jos naiset eivät ole mukana näissä rauhanprosesseissa, niin tutkimusten mukaan nämä rauhat eivät tule todennäköisesti solmituksi, ja niitten kestävyys on heikompi, jos eivät naiset ole mukana.

16.48 Pilvi Torsti sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä vuosia jatkunut Jemenin konflikti on todella sellainen, että sen karmeudet menevät yli kaiken käsityskykymme. On todella arvokasta, että olemme saaneet sen nyt vähän voimakkaammin kansainväliselle agendalle. Haluan kiittää sekä hallituksen asevientipäätöksestä että ministeri Soinia aktiivisuudesta sekä Yhdysvaltojen että EU:n suunnassa. Se on todella arvokasta.

On totta, että välitön tulitauko ja humanitäärinen apu ovat niitä ratkaisuja, joita tarvitsemme nyt ja tässä, jotta tämä karmea tilanne esimerkiksi lasten osalta voisi edes vähän kohentua, mutta on tosiaan myös niin, että kestävää rauhaa on rakennettava. Me olemme täällä eduskunnassa perustaneet Jemen-ryhmän, lähinnä saadaksemme tietoa tällaisilta toimijoilta kuin Pelastakaa Lapset, Unicef, CMI, jotta voimme arvioida, miten Suomi voisi jatkossakin ikään kuin olla mahdollisimman paljon maailmalle avuksi ja hyödyksi, ja saadaksemme tilannekuvan esimerkiksi näistä Ruotsin tulevista neuvotteluista. Näin kysyisinkin vielä kehitysyhteistyöministeriltä ja ulkoministeriltä: olisiko mahdollista, että me aktiivisesti valmistelisimme suorastaan ehdotuksen kahdessa asiassa, humanitäärisessä avussa ja kriisinhallinnassa ja kriisineuvottelussa, jo ajatellen tätä mahdollista tulevaa Ruotsin koustia?

16.49 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä haluaisin ensin lähteä siitä päästä liikkeelle, että ensin saadaan sopimus aikaiseksi, identifioidaan ne tarpeet, ja sen jälkeen me tarjoaisimme osaamistamme siinä, missä meillä on. Jos me nytten sanomme, että ruvetaan rakentamaan koulutusta tai koulujärjestelmää tai neuvolaa, mitä tahansa, mille me tiedämme siellä olevan tarvetta... Mielestäni se lähtee oikeammin niin, että katsotaan ensiksi sen maan tilanne, ja sen jälkeen olemme mukana yhteistyössä näiden erilaisten kansainvälisten järjestöjen kautta, koska heidän kanssaan yhteistyössä me pystymme saamaan kaikkein parasta vaikuttavuutta aikaiseksi.

16.50 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, juuri on tullut tieto siitä hallituksen linjasta, että asevienti Jemenissä sotiville Saudi-Arabialle ja Arabiemiraateille lopetetaan, ja se on aivan oikea. Kiitos siitä, että tätä hallituksen linjaa pystyttiin nopeasti tarkastelemaan. Viimeksi muutama viikko sitten puolustusministeri ei nähnyt syytä asevientikieltoon, mutta se on nyt tullut. Erittäin hyvä.

Mutta tilanne Jemenissä on niin karmea, että myös varaosavienti ja vanhojen asevientilupien mukainen vienti Jemeniin tulisi välittömästi lopettaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 119/2018 vp

Arvoisa puhemies! Kysyisinkin ministeriltä: koskeeko tänään tullut päätös sotatarvikevientilupien keskeyttämisestä Jemenissä sotiville osapuolille myös varaosavienttiä sekä vanhojen lupien mukaista sotatarvikevienttiä?

16.51 Ulkoministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensin jos saan vielä vastata edustaja Torstille. Pidän hyvin tärkeänä tämmöistä kansalaisjärjestötyötä ja monitorointia ja myös sitä, että kirjoititte asiasta Helsingin Sanomiin. Kaikki tämä kansalaisjärjestötyö asian tunnetuksi tekemiseksi ja paineen luomiseksi on erittäin hyvää.

Hallituksen tämänpäiväinen päätös käsitteli uusia lupia, niille ei ole edellytyksiä. Tässä vaiheessa hallitus ei ole tehnyt mitään päätöstä voimassa olevien lupien kohdalla, vaan me tarkkailemme tilannetta, mutta tämä päätös on edelleen voimassa. Täytyy myös katsoa sitä, että meillä on tietyt sopimussakot, monet muut tällaiset asiat, ja niistä voidaan sitten tehdä päätöksiä erikseen. Nämä edelliset luvat ovat käsitykseni mukaan ainakin kahden edellisen hallituksen päättämiä lupia, niin että kyllä tässä ovat ikävä kyllä lähes kaikki parlamentaariset puolueet olleet näitä myöntämässä.

Kysymyksen käsittely päättyi.